

Oslo, 30. april 2018

Innspill til Representantforslag 187 S (2017-2018) fra stortingsrepresentantene Freddy André Øvstegård, Solfrid Lerbekk og Nicholas Wilkinson om kroppspress og reklameindustrien.

Sex og samfunn holder seksualitetsundervisning for alle 9. klasser i Osloskolen, totalt nesten 8.000 elever får undervisning av oss hvert år. Vi møter årlig omlag 30.000 unge på vår kveldsklinikk og i fjor besøkte over 8.000 unge fra hele landet vår chat. Et tema vi ser gå igjen er: Ser jeg normal ut?

Unge i dag utsettes for mye press. De opplever press om å prestere på skolen, press om å være likt og ha mange venner og press om å se bra ut. «Generasjon perfekt» vokser opp med en forestilling om at, blant annet, en perfekt kropp er nødvendig for at andre skal oppfatte deg som vellykket. Generasjon perfekt er et fenomen som bidrar til å gjøre unge syke, syke av press og av altfor høye forventninger til seg selv.

Handlingsplan mot kroppspress

Sex og samfunn støtter forslaget om en handlingsplan mot kroppspress. Handlingsplanen må, som representantene foreslår, også inkludere sosiale medier og andre private arenaer. Vi mener det er fint med en egen handlingsplan mot kroppspress, samtidig som vi mener at vi allerede har planer og strategier som bør være gode verktøy i arbeidet mot kroppspress. Vi er opptatte av at både eksisterende og nye planer og strategier må snakke sammen, slik som ulike relevante instanser må samordnes og koordineres mot felles mål.

Vi er delvis uenige i at Ungdomshelsestrategien¹ ikke har konkrete målsetninger til forebygging av kroppspress. Vi vil blant annet trekke frem følgende punkter:

- Vi trenger en «innsats for å skape mer helsefremmende oppvekstmiljøer, drive mer forebygging, mer tidlig innsats og etablere lett tilgjengelige lavterskeltilbud» (side 7 i strategien).
- Styrking av «kompetanse [...] slik at de blir trygge på egne valg [...], at de kritisk kan vurdere blogger, trender og motedietter og stå imot økt kroppspress» (side 22)
- «Skal vi motvirke utviklingen med økning i psykiske plager, søvn og kroppspress må vi styrke ungdoms mestring og legge til rette for oppvekstbetingelser som fremmer god psykisk helse» (side 26).

Det finnes mange gode målsetninger, men vi mener det mangler gode forslag til tiltak. Det er de gode tiltakene som blir avgjørende om vi lykkes med vårt arbeid.

I det forebyggende arbeidet mot kroppspress vil Sex og samfunn trekke frem en annen relevant strategi som representantene ikke nevner: «Snakk om det! Strategi for seksuell helse (2017-2022)»². Strategien påpeker at tematikk som for eksempel egenverd og respekt for egen og andres kropp kan introduseres allerede i barnehagen. I tillegg skal kompetansemålene i skolen bidra til at kropp, grenser, seksualitet og mangfold tematiseres på ulike måter gjennom hele skoleløpet.

¹

https://www.regjeringen.no/contentassets/838b18a31b0e4b31bbfa61336560f269/ungdomshelsestrategi_2016.pdf

² https://www.regjeringen.no/contentassets/284e09615fd04338a817e1160f4b10a7/strategi_seksuell_helse.pdf

Igjen er vi avhengige av å kunne gjennomføre de gode tiltakene for å oppnå målsetninger i denne strategien. Sex og samfunn jobber daglig for å sørge for at strategien Snakk om det! skal være et verktøy i dette arbeidet, og ikke nok en strategi som blir liggende i en skuff.

Reklame rettet mot barn og unge

Sex og samfunn støtter representantenes forslag når det gjelder god markedsførings-skikk overfor barn og unge. Vi mener at det er et minimumskrav at retusjert reklame skal merkes, slik Oslo kommune fattet vedtak om i mars i år. Men vi mener det bør være mulig å gå enda lengre. Trondheim kommune vil ikke ha reklame som inneholder tynne modeller på sin eiendom, og vedtok allerede i 2016 et forbud mot reklame som kan bidra til kroppspress.

Vi støtter også forslaget om reklamefrie soner i nær omkrets av skoler, men ønsker å utvide dette til andre arenaer hvor særlig barn og unge oppholder seg.

Forebyggende arbeid

Overordnet mener vi at forslaget fra representantene er bra og viktig. Vi savner likevel et fokus på forebyggende arbeid. Her mener vi at skolen er en viktig arena, og vil særlig trekke frem skolehelsetjenesten og undervisning om seksualitet.

I «Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom»³ anbefales det blant annet at barn på 1. og 8. trinn bør få tilbud om helsesamtaler. Helsesamtalen skal fremme livsmestring, og skal skape en god relasjon mellom barnet og skolehelsetjenesten. Sex og samfunn mener at skolehelsetjenesten er et viktig ledd i det forebyggende arbeidet, både når det gjelder kroppspress og videre også når det gjelder forebygging av psykiske plager hos barn og unge. Da er det essensielt at elevene har tilgang til tjenesten. Samtidig må også ansatte ved skolehelsetjenesten, og ved andre hjelpeinstanser som møter barn og unge, få kompetanse i hvordan de skal snakke med barn og unge om relevant tematikk.

Undervisning om seksualitet er et annet forebyggende tiltak som Sex og samfunn stadig kommer tilbake til. Det mye omtalte temaet «Livsmestring i skolen» bør inkludere tematikk knyttet til kroppspress, dårlig selvbilde, prestasjonspress og lignende. Det er også flere fag hvor forebyggende arbeid kan inngå, noe vi har påpekt i arbeidet med nye læreplaner. Eksempler på dette er kroppspøving, mat og helse, naturfag og samfunnsfag.

Til slutt vil vi også nevne at vi ofte opplever at skolen i stor grad legger til rette for at elever ikke skal se hverandres kropp. Ofte legges gym til slutten av dagen slik at folk dusjer hjemme, og flere skoler har nå delt inn dusjene i båser fremfor fellesdusjer. Vi må normalisere kropp, ikke fremmedgjøre normale kropp.

Med vennlig hilsen

Maria Røsok
Daglig leder

Tore Holte Follestad
Assisterende daglig leder

³ Nasjonal faglig retningslinje for det helsefremmende og forebyggende arbeidet i helsestasjon, skolehelsetjeneste og helsestasjon for ungdom: <https://helsedirektoratet.no/retningslinjer/helsestasjons-og-skolehelsetjenesten>